

Kjøbenhavnsposten.

Redigeret og udgiven af A. P. Liunge.

II^{te} Aarg.

Søndag d. 12. Februar 1837.

Nr. 43.

Sendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Om
et farligt Misgreb af Folkebladets Udgivere.

Det jeg agter offentlig for Publicum at omtale et farligt Misgreb, som jeg antager at „Folkebladets“ Udgivere have gjort sig skyldige i, maa jeg først erklære, at jeg har overseet, hvilke Mænd Skriftcommitteen kom til at bestaae af ved det sidste nye Valg, og at jeg forfølt ikke har villet skaffe mig dette at vide, for at kunne skrive aabenhjertigt og uden noget personligt Hensyn. Det eneste, som jeg erindrer, er det, at Hr. Pastor Gad er Formand, og altsaa Medlem af denne Committee. Jeg maa dernæst bemærke, at jeg er Medlem af det Selskab, som lader Bladet udgive, og at jeg altsaa, hvis man vilde gaae mig paa Klingen med den strenge Form, kan siges med Rette at tale i og om min egen, mig vedkommende Sag. Fremdeles maa jeg bringe i Erindring — thi det Misgreb, jeg vover at klage over, bestaaer i den overdrevne farlige Iver, hvormed Udgiverne af „Folkebladet“ have taget sig af Subscriptionen til det Thorvaldsenske Museum — at Ingen med Grund vil kunne mistænke mig for Genfærdighed i denne Sag, da jeg selv allerede for mange Aar siden har gjort et ganske lignende Forslag om Sammenstøb af mange Danske til Indretningen af en Samling af denne Meisters Arbejder (St Par Ord om Thorvaldsen. 1818. 16 S.); ikke at tale om, at jeg har tilbragt halvandet Aar i Rom under en stadig Betragtning af disse herlige Værker, og i nær, tildeels fortrolig Omgang med deres Skaber, hvem jeg ikke skylder lidet af hvad jeg overhovedet skylder mit Ophold i Rom. Endelig maa jeg til Afværgelse af Mistænkelser og ubillige Beskyldninger tillade mig at berøre, at jeg troer ved en Række af Afhandlinger, som jeg i en Snees Aar har leveret i forskellige Tidsskrifter og Blade, at have lagt for Dagen, at jeg er besjælet af en oprigtig Kjærlighed til Kunst og Poesi, og derfor umuligen kan være døv for Alt det, som saa lydeligt

taler for hin Skjonne og ægte nationale Indretning, hvortil en talrig Forening af hæderlige danske Mænd have indbudt Landsmænd og Landsmændinder.

Men Kjærlighed er Et og blind Iver noget Andet. Det Sprog, denne fører, burde ikke findes i Bekjendtgjørelser fra Folkebladets Udgivere; men det er dog Tilfældet, saavidt jeg skjøner, i begge Stykker, som findes indførte i Nr. 51 og 52. I det mindste have tvende Steder skurret i mine Øren, hvorfor jeg strax vover at tage til Orde, for at Emitten, hvis den er der, ikke skal udbrede sig.

Det er allerede yderst tvivlsomt, om Billedhuggerkonstens Værker nogenstunde kunne blive nationale eller folkelige i den Forstand, hvori Folkebladet er, eller vil være det. Poesi og Musik, Architectur og Maleri, ja selv Theater og lignende Ting synes i alt Fald at ligge denne Stemning nærmere, ja Poesien uendelig nærmere. Erkjendelsen af isolerede Billedhuggerværkers Betydning og Værd forudsætter nemlig en langt anden Grad, Omfang og Fæinhed i Culturen, end den Dannelse er, som Folkebladet kan tænkes at ville fremkalde og bestyrke. Thi Folkebladet udgives af et Selskab, som har den moralsk-politiske Tendents at værne om Trykkefrihedens rette Brug. Fremmed for denne Tendents er vel Anpreisningen af enkelte Kunstværker slet ikke, især saadanne, som fremstille nationale Gjenstande, eller som ere satte i Forbindelse med andre offentlige Værker, f. Ex. Billedstøtter og Basrelieffer med Kirker, Domhuse, &c. Men ganske fremmed for denne Retning er Alt, som udelukkende har den høiere Cultur til Basis og Forudsætning, thi det er — i Folkebladets nødvendige Mening — ikke folkeligt, eller for Alle. Vel udgjøre vi alle tilsammen det danske Folk, den danske Nation; men det vilde være et frygteligt Selvbedrag, om vi glemte Forskjellen imellem dette Folks Dele af lutter Iver for Genheden og Sammensmeltningen. Værder nu Tale om en Alle virkelig gjældende Ting — og jeg maa her sætte en ædru Prosa imod Udgivernes berusede Poesi — f. Ex. om Opbyggelsen af flere

køstbare, i Sandhed tugtende og forbedrende Straffeanstalter, eller om Tilveiebringelsen af aarlige Afdrag paa Landets Gjæld, eller om Sammenkud til Opbyggelsen af den Central-Fæstning, som de Militaire saa ivrige ønske, eller om lignende Nationalforetagender, saa havde Folkebladet Ret i at føre det folkebevægende eller demagogiske Sprog, som det lader os høre i sine Apologier for det Thorvaldsenske Museum. Men dette Museum er kun nationalt i ideel Forstand, i den Forstand, hvori det Bedste og Vædeste af Tingene betragtes som hele Tingen, eller som Tingen udelukkende. At paa-hyrde Folket, ligesom taget, en Anstrængelse for en saadan Sag bliver derfor en Uretfærdighed, og at ville fremlokke en tilsyneladende Interesse for den, bliver en Forførelse. Af denne simple profaiske Grund maa jeg kalde det et farligt Misgreb, naar Udgiiverne (Side 210) vove at kalde „Geistlige og Skolelærere, Gods-eiere og Fabrikbestyrere de rette Vedkommende til at vække en Stemning for Sagen i Folkets Masse.“ Vis-selig ere saadanne Mænd de bedste Redskaber til at stemme Folkemassen, men skal denne Masse stemmes for Sligt? Nei; da priser jeg den Bonde, som kjober sine Børn nogle malede Billeder paa Markedet, i Stedet for at sende Pengene til Kjøbenhavn til Indkjøb af nogle kridhvvide nøgne Mennekesfigurer; da priser jeg den djærve Arbeidsmand, som pleier sin Sundhed med en Skinke og en Flaske Godtol, i Stedet for at aflevere Pengene til dem, som ville skikke Bud til Rom efter noget, de kalde en Sundheds-Gubinde, der dog er lavet af et skrøbeligt Menneske, som vi andre. Jeg tilraaber derfor Udgiiverne: Reb i Seilene! Mine Herrer! Ellers strander den hele Stude; men er Trykkefrihedsselskabet et Brag, saa Gud naade Folkestemningen! I det mindste vil den kjøbenhavnske Stemning mangle sin Leder eller Afleder.

Men er det et farligt Misgreb, at sætte Folket, i egentligste Forstand, i Bevægelse for dette — rigtig forklaret — ægte nationale Museum, og det endog saa efter saa løse Beregninger, at man tænker sig det muligt, at hver tiende Person af alle Dansk- og Tydsktalende Mennesker i Kongens Riger og Lande skulde eie 9 Mk., som han kunde, end sige vilde, undvære for dette Museums Skyld; hvad Navn skal der da vælges for et Anathema, udstødt af et Trykkefrihedsselskab imod Talefriheden? Det indseer ikke jeg; og dog ligger Kjendsgjærningen for vore Dine; dog har Folkebladets Udgiivere, som jo handle paa Selskabets Vegne, brugt et saadant Middel for at fremme Subscriptionen til hint Museum. De tale nemlig (S. 204) om de Folk, som bør „stiltiende holde deres Skjærv tilbage, som Ingen kan ønske at modtage, og ikke misbruge patriotiske eller oeconomiske Tankesprog til at kjole den (af hine rette Ved-

kommende vakte?) ædle Vegeistrings Varme.“ Denne Trudsel, om den ogsaa blot er stillet mod mundtlige Ytringer, som ere komne Udgiiverne for Øren, er vist ligesaa uretfærdig som den er uklog. Et Trykkefrihedsselskab maatte just sige: Lad dem kun tale, kun skrive! Vor Sag skal dog seire ved vor Tale, ved vore Grunde. Vi frygte Tausheden, som Natten, hvori man ei kan see og ei kan tælle Fienden; men Talen frygte vi ikke, thi saa vide vi, hvem der er vor Modstander, hvad han fører i sit Skjold, og hvad hans Arm kan due til.

Sors, den 7de Februar 1837.

H. Hjort.

Om det danske Collegialvæsen.

(Fortfat.)

3.

Vil en Husbond have flinke Tjenestefolk, saa lønner han dem godt; det veed han giver Lyft til Arbejde, og saa kan han gjøre strenge Fordringer; lønner han slet, og kniber han paa Kosten, saa maa han finde sig i deres Efterladenhed, eller ffiste hvert Dieblif. Det er en saa stimpel Sandhed, at man skulde troe den maatte være indlysende selv for den Enfoldigste, og dog seer man, at der syndes daglig imod den.

Men er det Misgreb af den private Mand at lønne slet, saa er det endnu mere af Staten at gaae ud fra det Princip, at faae sine Tjenere for bedst muligt Kjøb. Alle Embedsmænd kunne ikke være eens lønede; Tjenestetiden, Kundskabernes Mængde og Grundighed, Postens Vigtighed og Omfang gjøre Gradationer af Lønningerne nødvendige, men enhver Embedsmand uden Undtagelse har et billigt og retfærdigt Krav paa Staten at være stiftet et anstændigt Udkomme; thi han bør, og det gjælder fornemmelig om Collegialembetsmanden, ei alene være betrygget mod Næringsforg, men ogsaa nogenlunde være i Stand til, at holde Skridt med Tidsalderens videnskabelige Fremgang; den, hvis Blif aldrig har naaet udenfor den støvede Skrivestue, han duer ikke til nogen høiere Post. „Men hvor skulde Pengene komme fra?“ vil man vel indvende, „Alle raabe paa Besparelser, og det er ikke Begyndelsen til at spare, at forhøie Embedsmændenes Sage.“ Vi svare ved at henvise til det foran opstillede Princip. Staten bør, lige saavel som den private Mand, ikke antage flere Tjenere, end den nødvendigt har Brug for, og til disse nødvendige Tjeneres anstændige Lønning vil der nok findes Udvei; at knibe